

Висновок. Використання в обліку і аналізі управлінських звітів щодо дебіторської заборгованості ТОВ«ВФ»Мілор» дозволить оперативно контролювати стан дебіторської заборгованості і суттєво знижувати ймовірність безнадійної заборгованості на ТОВ«ВФ»Мілор».

Перелік посилань:

1. Лищенко О.Г. Аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством /О.Г. Лищенко, Г.М. Бескота // Держава і регіони: журнал. – Запоріжжя: Гуманіст, 2009. – №1. - С. 114 – 117.
2. Ніколаєнко О. Деякі аспекти аналізу дебіторської заборгованості суб'єктів господарювання /О. Ніколаєнко // Підприємство, господарство і право. – К.: ТОВ «Гарантія», 2004. – №7. С. 141 – 145.
3. Стоун Д. Бухгалтерський учет и финансовый анализ / Стоун Д., Хитчинг К.; пер. с англ. Ю.А. Огибин, Г.А. Огибив. – М.: Сирин, 1998. – 302 с.
4. Боді Зві, Мертон, Роберт. Фінанси:Пер. С англ.: навч. посіб./ Зві Боді, Роберт Мертон. – М.: Видавн. Дім «Вільямс», 2000. – 592 с.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 “Дебіторська заборгованість”. Затверджено наказом Міністерства України від 08.10.1999 р. №237 з наступними змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. - Режим доступу: rada.gov.ua
6. Городянська Л. Особливості організації обліку дебіторської заборгованості на підприємстві/ Л.Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. - № 6. – С. 9-16
7. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства України №291 від 30.11.1999 р. доповненнями [Електронний ресурс]. - Режим доступу: rada.gov.ua
8. Тігова Т.М., Селіверства Л.С. Аналіз фінансової звітності [Текст]: навч. посіб. / Т.М. Тігова., Л.С.Селіверства. К.:ЦУЛ, 2012. – 268 с.
9. Гуцайлюк З.В. Економічні ризики: фінансово-обліково-аналітичний аспект: Монографія / З.В. Гуцайлюк, М.З. Валович, В.М. Вовк, А.Г. Загородній та ін. – Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2011. – 200 с.
10. Партин Г. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій/ Г. Партин// Монографія – К.: УБС НБУ, 2012. – 219 с.

Стаття надійшла: 10.12.2016 р.

Рецензент: д.держ.упр., проф. Маліков В.В.

Рецензент: д.е.н., проф. Скрипник М.І (Київський національний університет технологій та дизайну).

УДК 368:336

JEL Classification: 250

МОДЕЛЮВАННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ

Головко О.Г., к.е.н., доцент

Піддубна К.І.

Харківський навчально-науковий інститут

ДВНЗ «Університет банківської справи»

Анотація. В умовах економічної та політичної нестабільності у країні виникає необхідність ґрунтовного та точного аналізу критеріїв забезпечення фінансового потенціалу суб'єкта господарювання.

Роль фінансового потенціалу для страхової компанії є особливою, адже при реалізації послуги страхувальник сплачує страхову премію та розраховує, що в майбутньому при настанні нещасного випадку компанія повністю або частково компенсує понесені збитки. У зв'язку з високим ступенем невизначеності страхового ринку в своїй повсякденній діяльності страхові компанії повинні враховувати вплив різноманітних чинників внутрішнього і зовнішнього середовища, що особливо характерно для кризового стану економіки.

Стаття присвячена рішення актуальній проблемі – аналізу ринку страхування України та пошуку напрямків підвищення фінансового потенціалу шляхом зміни основних показників діяльності страхової компанії. Об'єктом дослідження є система показників діяльності страхової компанії в ринкових умовах, предметом дослідження – фінансовий потенціал як індикатор розвитку суб'єкта господарювання.

Методи дослідження - системний підхід, методи економічного та фінансового аналізу, метод моделювання. Основні результати дослідження: проаналізовано ряд показників, що впливають на фінансовий потенціал страхової компанії; побудовано модель впливу факторів на діяльність страхової компа-

нії; запропоновано управлінські висновки щодо підвищення фінансового потенціалу суб'єкта господарювання.

Ключові слова: фінансовий потенціал, страхування, ринок страхування, аналіз, моделювання.

MODELLING OF THE FINANCIAL CAPACITY OF INSURANCE COMPANIES IN UKRAINE

Olena Golovko, PhD in Economics, Associate Professor

Kateryna Piddubna

The Kharkiv Institute of State Higher Educational Institution «University of Banking»

Summary. *In the conditions of economic and political instability there is a necessity of analysis the criteria of financial potential in a country.*

A role of financial potential for insurance company is special, in fact during the realization of service insurance company pays bonus and expects that in the future at the offensive of accident a company fully or partly compensates loss. In connection with the high degree of vagueness of insurance market in the everyday activity insurance companies must take into account influence of various factors of internal and external environment, that especially characteristically for the crisis state of economy.

The article is devoted to the actual problem – analyzing the insurance market of Ukraine and searches the directions of increasing financial potential. The object of study is indexes of insurance company in market conditions, the subject of the study - the financial potential as an indicator of development of insurance company.

Methods of study are- systematic approach, methods of economic and financial analysis, and methods of modelling. The main results of the research: analyze of indexes that influence on financial potential of insurance company; the model of influence of factors is built on activity of insurance company; administrative conclusions are offered for the increase of financial potential.

Keywords: *financial potential, insurance, market of insurance, analysis, design.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання страхові компанії повинні адекватно реагувати на ринкові зміни. До того ж в умовах постійно змінюваного макросередовища, особливо в періоди економічних криз, проблема фінансового потенціалу ще більш актуалізується. Отже, важливість дослідження проблематики забезпечення фінансового потенціалу страхових компаній в Україні, відсутність методології його оцінки та недостатня ефективність механізмів його забезпечення зумовили вибір теми, мети, завдання статті. Вирішення цих проблем обумовлює впровадження ефективної системи управління фінансовим потенціалом страхових компаній, що не можливо без розробки принципово нових підходів до визначення ролі й місця управління фінансовим потенціалом в умовах невизначеності та динамічності зовнішнього економічного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти управління фінансовим потенціалом страхових компаній були висвітлені у працях таких учених-економістів як: О.В. Ареф'євої, В.В. Вітлінського, Л.І. Воротіної, О.І. Амоші, В.П. Бабича, І.А. Бланка, Я.Г. Берсуцького, О.Д. Василика, Н.М. Внукової, В.М. Гриньової, А.Г. Загороднього, В.Б. Занги, М.І. Іванової, М.М. Лепи, В.М. Опаріна, П.А. Орлова, В.С. Пономаренка, О.І. Пушкаря, Л.В. Руденко, О.С. Стоянової, О.М. Тридіда, Л.М. Худолій, Д.К. Шевченка, Б.Г. Шелегеди та ін. Але проблема визначення і управління фінансовим потенціалом страхової компанії залишається невирішеною.

Невирішені складові загальної проблеми. Необхідно відмітити, що єдності думок щодо використання фінансового потенціалу та визначення ключових факторів впливу на нього не існує.

Формулювання цілей статті. Метою роботи є розробка економетричної моделі впливу факторів діяльності страхової компанії на її фінансовий потенціал.

Виклад основного матеріалу дослідження. Високий рівень фінансового потенціалу суб'єкта господарювання є одним з найголовніших завдань для менеджменту страхової компанії, адже від його рівня буде залежати можливість виконання страховою компанією взятих на себе зобов'язань. Як свідчать результати аналізу літературних джерел за проблемою трактування поняття "фінансовий потенціал", його доцільно розуміти як сукупність наявних та потенційних ресурсів і можливостей, що можуть бути мобілізовані для досягнення стратегічних та тактичних організаційних цілей[1]. При оцінці фінансового потенціалу треба враховувати такі показники, як обсяг власних ко-

штів, можливість отримання додаткових коштів у вигляді цільового фінансування; обсяг дебіторської заборгованості; оперативність управління фінансами тощо.

Визначаючи фінансовий потенціал страхової компанії, доцільно виокремити ряд факторів, що впливають на її діяльність, а саме:

- страхові виплати (viplaty) - цей показник, який є безпосереднім індикатором діяльності страхової компанії, адже її фінансовий потенціал складається зі страхових резервів, страхових виплат та інших показників;

- валові премії (valovipremii) - один з основних показників діяльності страхової компанії;

- перестраховування (perestrahovanie) - додатковий показник, який визначає місце страхової компанії на ринку;

- активи (aktivni) - показник, що безпосередньо вказує на здатність страхової компанії триматися на ринку та використовувати наявні кошти;

- власний капітал (vlasniy kapital) - показник, що відображає наявність власних коштів у страхової компанії та є індикатором для інвесторів.

Нами було проведено моделювання впливу факторів на діяльність страхової компанії та побудовано лінійну багатофакторну економетричну модель. Для цього було визначено 25 страхових компаній України, які за рейтингом виплат є найбільш успішними[10]. Результати побудови моделі наведені у табл. 1.

Таблиця 1 - Результати багатофакторного регресійного аналізу

Regression Summary for Dependent Variable: Y_viplaty (Spreadsheet 1) R= 0,92696533 R ² = ,85926472 Adjusted R ² = ,83111766 F(4,20)=30,528 p						
	Beta	Std.Err. - of Beta	B	Std.Err. - of B	t(20)	p-level
Intercept			52945,5	14264,2 5	3,71177	0,001379
X1_valovi premii	1,089504	0,12635 9	0,31	0,04	8,62228	0,000000
X2_perestrahovanie	-0,228046	0,10006 7	-0,22	0,10	-2,27894	0,033788
X3_aktivni	0,087252	0,18548 8	0,02	0,04	0,47039	0,643163
X4_vlasniy kapital	-0,589755	0,13923 2	-0,34	0,08	-4,23578	0,000405

Отже, в моделі існує тісний зв'язок (R наближається до 1); коефіцієнт детермінації є значущим і дорівнює приблизно 0,85, що означає вплив факторів на 85%, а залишені 15% вказує на залежність від факторів, що не включені до моделі. Тож модель в цілому – статистично значуща і адекватна. Щодо факторів, то активи найменше впливають на страхові виплати, а отже для точної побудови моделі, виключимо цей показник.

Для перевірки гіпотези про значимість регресійної моделі використовується дисперсійний аналіз. В таблиці 2 приведена сума квадратів відхилення по регресії, сума квадратів відхилення похибок, дисперсія похибок, критерій Фішера.

Таблиця 2 - Таблиця дисперсійного аналізу

Analysis of Variance; DV: Y_viplaty (Spreadsheet 1)					
	Sums of Squares	df	Mean Squares	F	p-level
Regress	1,438176E+11	4	3,595439E+10	30,52769	0,000000
Residual	2,355526E+10	20	1,177763E+09		
Total	1,673728E+11				

Дані результати (табл. 2) показують, що модель є адекватною, але не всі параметри є статистично значущими. Критерій Фішера дорівнює 30,5. Значення більше за табличне, тож модель статистично значуща.

Наступним кроком дослідження багатофакторної регресійної моделі є перевірка наявності мультиколінеарності в моделі. Одним із способів перевірки моделі на мультиколінеарність є розрахунок матриці парних кореляцій (табл. 3).

Таблиця 3 - Матриця коефіцієнтів парних кореляцій

Correlations (Spreadsheet 1)					
	X1_valovipr emii	X2_perestrahov anie	X3_aktivi	X4_vlasniy kapital	Y_viplaty
X1_valovi premii	1,000000	0,247690	0,743043	0,522544	0,789678
X2_perestrahovanie	0,247690	1,000000	0,385464	0,038878	0,052517
X4_vlasniy kapital	0,522544	0,038878	0,747980	1,000000	0,035956
Y_viplaty	0,789678	0,052517	0,367772	0,035956	1,000000

Проаналізувавши дані, можна визначити, що показник активи є мультиколінеарним і є доречним продовжити аналіз моделі, виключаючи даний показник. Коефіцієнти парних кореляцій та діаграми розсіву свідчать про розбіжності ступенів лінійного взаємозв'язку між досліджуваними парами змінних. Модель впливу факторів діяльності страхової компанії на її фінансовий потенціал виглядає наступним чином:

$$Y=52945,550+0,31*X1-0,22*X2-0,34*X4 \quad (1)$$

Далі перевіримо модель на наявність автокореляції. Отримаємо значення автокореляції помилок моделі за критерієм Дарбіна-Уотсона та значення нециклічного коефіцієнта автокореляції (табл. 4).

Таблиця 4 - Значення критерію Дарбіна-Уотсона

Durbin-Watson d (Spreadsheet1) and serial correlation of residuals		
	Durbin- - Watson d	Serial - Corr.
Estimate	2,171305	-0,104386

Проаналізувавши дані, отримаємо, що $Dl=0,95; Du=2,17$ - автокореляція відсутня.

Отже, наведена модель (1) дозволяє зробити висновки, що існує прямий зв'язок між факторами (страхові виплати, перестраховування, власний капітал та валові премії) та фінансовим потенціалом страхової компанії.

Висновок. Таким чином, побудована економетрична модель дозволяє узагальнити показники діяльності страхової компанії, що мають вплив на фінансовий потенціал страховика. В результаті дослідження була визначена багатофакторна модель зв'язку впливу певних факторів на страхові виплати. Даний показник є індикатором фінансового потенціалу страховика і визначає його положення на ринку. Дослідження критеріїв забезпечення фінансового потенціалу страхової компанії довело їх взаємозалежність, адже формування ефективності відбувається через низку внутрішніх та зовнішніх чинників, вплив яких є різним для страхових компаній на ринку України.

Перелік посилань:

1. Белінська О.В. Сутність фінансового потенціалу підприємства / О.В. Белінська // Вісник Хмельницького національного університету. – №4 – 2012 – С. 267-270.
2. Внукова Н. М. Страхування : навч.-метод. посіб. / Н. М. Внукова, В. І. Успенко, Л. В. Временко. – Х. : Бурун Книга, 2004. – 376 с.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року №436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Гнип Н.О. Механізм фінансового планування нарощення фінансового потенціалу підприємства / Н.О. Гнип // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: Матеріали другої між нар. наук.-практ. конф., 26-27 вересня 2013 р. – Одеса, Атлант, 2013. - С. 141-143.
5. Гнип Н.О. Планування фінансового потенціалу суб'єктів господарювання: монографія / Васюренко О.В., Гнип Н.О. – Дніпропетровськ: Форест, 2015. – 234 с.
6. Комарецька П.В. Формування стратегії управління фінансовим потенціалом підприємства // НАН цюнальний дослідний економічний інститут Міністерства економіки України "Формування ринкових відносин в Україні": Зб. наук. праць. – Вип. No 9 (64)'2010. – Київ: НДЕІ МЕР, 2010. – С. 90–92.

7. Костевич О. Д. Фінансовий потенціал як фактор сталого розвитку / О. Д. Костевич // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». – Чернігів : ЧДТУ, 2010. – Вип. 43. – С. 54-59.

8. Розвиток фінансового потенціалу суб'єктів господарювання як основа досягнення фінансово-економічної безпеки: колективна монографія // кол. ред.; за ред. В. В. Глуценка. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 384 с.

9. Турчак В.В. Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання / В.В. Турчак, С.Д. Чижинська // «Молодий вчений»: Економічні науки. – № 8 (11). – Серпень, 2014. – С. 49-52.

10. Статистика страхового ринку України [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://forinsurer.com/stat/>.

Стаття надійшла: 02.12.2016 р.

Рецензент: д.е.н., доц. Горювий Д.А.

Рецензент: д.е.н., доц. Шкодін І.В. (Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»)

УДК 336.273.2

JEL Classification: G30, G11

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Лаврук Н.А., к.е.н.

Данилюк Т.В.

Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича

Анотація: Кредитні операції будь-якого банку є основним джерелом його доходів і разом з тим найбільшою статтею активів. Від успішного проведення кредитних операцій залежить прибутковість, як окремої банківської установи, так і банківської системи в цілому. Також, кредитний портфель становить головне джерело ризиків, які впливають на надійність та безпеку банківських установ.

Предметом дослідження є пошук ефективних методів управління кредитним портфелем банку та їх вдосконалення. Метою роботи є вивчення і аналіз кредитного портфеля банку, напрямів вдосконалення управління кредитним портфелем банку.

У якості методів дослідження у роботі використовувалися загальноприйняті статистичні методи – для розрахунків та прийняття рішень щодо якості та структури кредитного портфеля банківських установ, динаміки показників ефективного управління ним, що дозволяє здійснити не лише аналіз загального стану кредитного портфеля банків, а й охарактеризувати його з погляду кредитного ризику, доходності та захисту від можливих втрат, загальнонаукові підходи дослідження (вертикальний та горизонтальний аналіз) та аналіз кредитних операцій з використанням коефіцієнтів.

Сферою застосування отриманих результатів полягає в систематизації пропозицій та розробці рекомендацій з підвищення ефективності кредитування населення комерційними банками. В цілому отримані наукові результати можуть бути використані комерційними банками, кредитними спілками та іншими небанківськими кредитно-фінансовими інститутами з метою збільшення обсягу надання кредитів населенню і оптимізації структури кредитного портфеля банків, а також підвищення зацікавленості населення у кредитних продуктах банку.

Ключові слова: кредит, кредитний ризик, кредитний портфель, кредитний менеджмент, методи управління кредитним портфелем банку.

THE EFFICIENCY OF MANAGEMENT OF CREDIT PORTFOLIO OF COMMERCIAL BANKS

Natalia Lavruk, PhD in Economics

Tetyana Danyluk

Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University

Summary: Credit operations of any Bank are the main source of its income and however, the largest item of assets. Success in the implementation of credit operations depends on the yield as the individual banking institution and the banking system as a whole. Also, the loan portfolio is the main source of risks that affects the reliability and security of banking institutions.